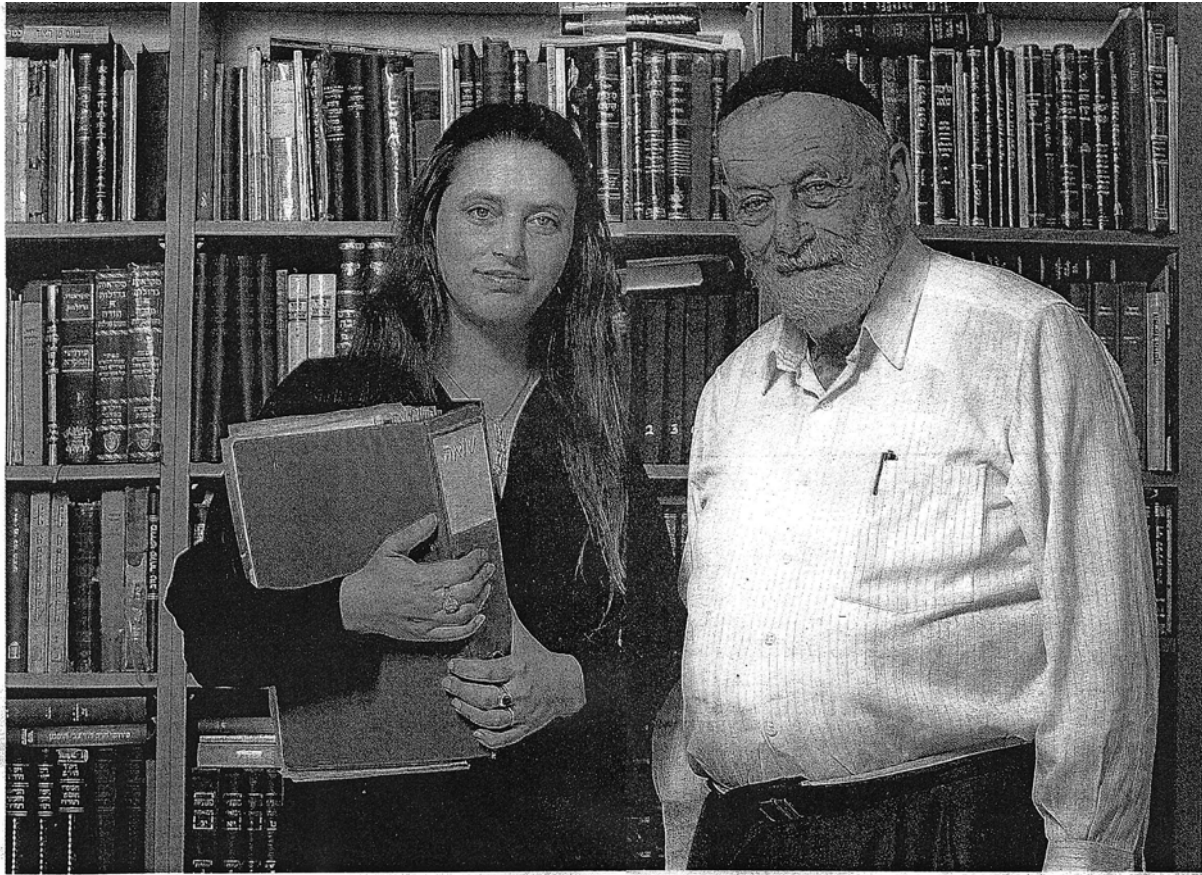

✪ יהודה שוחט ✪ צילומים: יובל חן

שמות, תאריכים, אפילו שמות. יוסף וייס, "זקן היהודים" של אחד המחנות בברגן בלזן, ערך במשך כל תקופת המלחמה תיעוד מדויק של המתים שביבו. בזכות הרשימה שלו, שעלתה במפגש אקראי של בני הדור השני, גילו בני משפחת עמנואל מירושלים היכן קבורה אמם. ביום חמישי יעלו לראשונה לאתר קבורתה בגרמניה

הרשימה השחורה

באריקות אין קץ ובמלך חורשים ארזי כים תיעוד יוסף וייס את הגניחה סביבו. בלי תיאורים מוזריים או רגעי גבורה מופלאים, ללא נסיס או סיפורי היש דרות מרגשים. על דף הקטן שהפחתי חרש בו מקטים, ומסביבו קודם הסיט עור וגידים, ציין "זקן היהודים" של ברגן בלזן בקשרות את שמות הני פנים סביבו, ואת חאיריו ושעת פטירתם. גם כשאתם נוספה לרשימה הארוכה, וגם כשהלה בעצמו במחלה היפוס וקורח מותם על רבתי ליום מקום, הוא הקפיד לא לפסס אפילו אם אחד.

יויס, שלחם לצד הגרמנים במלחמת העולם הראשון, נה, הוגדר, כ"זקן היהודים" של "מחנה סוכב", המוקם שאליו נשלחו אסירים יהודים בעלי חשיבות לגרמנים לצורך עסקת חליפין עם בעלות הברית. בסופו של דבר, רק מעטים שחררו. השאר נותרו במחנה והסלו מהתעלות ממושכת, ומתוארים לא אנשים, מרע וממהלות קשות. מרביתם לא שררו.

ירושלים, 2011

עטרה צחורדיין, אשנו של אידי ריי מ'משינה' מלהקת שחקנים לשעבר שכיום עוסקת באירום אישי, והיא נכתבה על יוסי. היא מעודה שסכה לא שיש לקבל את התפקיד, אבל הצליח לעשות את הלא יאמן להיות

מקובל גם על היהודים וגם על הנאצים. "הוא היה מ תוכב מאוחר המפקד הגאנצי במסדרים ללא פחד", ה מספרת על סבתה, שפגשה בירושלים לפני 35 שנה. לפני שנתיים יצר קשר עם עטרה חוקר גרמני כי רישר ארנסט, שביקש לכתוב ספר על סבת ואי ק לרחוב בעיר מלרסהיים על שמו. לבקשתו היא חי לחפש אנשים שהכירו את הסב. בחלוף ארבעה ימי הפטיח אותה הורול, שבטענה לבקר הברה בירושל כשישבו בתרגו עם יאיר עמנואל, בעלה של הסבו התגלגלה הייתה למוארות לא צפויים. כשהתברר ש משפחתו של שניהם הגיעו ממונגוליה הולנד, "הוא היה במלחמה" שאלה עטרה. "המשפחה שלי נשלח לוסטרבורק ומשם לברגן בלזן", חשבי יאיר. "גם ש אילו הם היו בחי"ל תחתה עטרה. לא, שלנו היו נמו מיוחד כי הייתה להם תניות מפרגואי". "מחנה סוכב הפטירה עטרה להפתעה על עמנואל. כך התברר שסבה של עטרה וגני משפחת עמנואל היו יחד על ה כב שיצאה מברגן בלזן, ובה גם נפטרה סבתו של יא

עמנואל מיהר לכרע עם אביו ברוך ועם דודו שמואל, שהפליגו בשבחו של יוסי וספרו איי דויד לכן דודם כמצריכיו מוון, ורשם באופן מדויק את יום ושעת הפטירה של אחותם בתיה, של אמם נהגו ושל רבים מתורבתם. מקבילי הוציאה עטרה את העתק רשימת הנפטרים ואיתרה את שמותיהם של כמה מבני משפחת עמנואל שהיו במחנה ועל הרכבת. צפרורות אחוז כיאיר. למד תה הוא שלה מייל נרגש לרוד שמואל, שנפגש עם עטרה ועיין ויחד עמה במסמכים שנכתבו בגרמנית. לפתע נע צרו עיניו של שמואל על שורה אחת ברשימת הנפטרים ממונגוליה. בניגוד לכל מה שידעו עד לאתרו רגע, נכתב שם שגופת אמו, שחודרה ממונגוליה, נקברה באזור.

ברגן בלזן, 1945

שמואל עמנואל נולד ב1927, ברוך נולד שנתיים אחרי. ב1933, הוא חשש מהשליט, לקח אביו את משפחתו הולנד, שם הסתתרו בעיר ארטנס. את ברוך, אחותם והוריהם ולקחו למחנה המעבר ווסטר בורק, ומשם ל"מחנה סוכב" בברגן בלזן. "הגענו לשם בכות מכרים שלנו, שסידרו לנו מרטה ארוחת של פרגואי", מספר ברוך. "עברנו בפרג ואיבדנו ארבעה מבני המשפחה של בני המשפחה שלי ומתו". ימים ספורים לפני סוף המלחמה העלו הגרמנים המוני יהודים לשלוש רכבות שיצאו מברגן בלזן לכיוון מחנה טרוינשטאט. רכבת אחת הגיעה ליעד השנייה שחודרה על ידי בעלות הברית. כל בני משפחת עמנואל, למעט שמואל והוא שלה, שנותרו במחנה, עלו על הרכבת השלישית, ששילטה הלוך ושוב בין הכוחות ההולנדים, ונודעה לייס כי "הרכבת האחרונה". "היכולו אתנו בקינות של במוות", משחור ברוך את הרכבת. "הרסיים התקרנו ממוחה ובעלות הברית ממעבר. כשהגרמנים שחובלו אתנו הבינו שאנחנו קרבים לרויסי, הם נפו לאחור, וכך נכל במשפחתנו אל בעלות הברית. כך שישטמו בעצם לצד ממשל סוכב ארוכים והמצב היה נוראי. היינו מאור מאור הלשים, בדרדים מאיתנו יכלו ללכת. הם, פעם, כשהרכבת נע צדה, פתחו את הדלתות והוציאו את הנפטרים. הנשא

ואלה שמות

משפחת עמנואל מנסה לאתר את משפחות יתר הנסיפים ברכבת האבודה, כדי שיוכלו לעלות לקברם

מא שגולו את רשימת היהודים שנקברו בנית הקהילה בלונדון, מנסים בני משפחת עמנואל לאתר את בני המשפחה של הנספים. "ענדורנו במאגר השמות של יו ויס", מספר אלחנן עמי נוהל, "ואיכשהו מצאנו לפחות ארבעה מהם. אנוהו מקודם שאחרים יהיו את השמות וייצרו איתנו קשר".

ואלה השמות על לוח הזיכרון שיוצב בבית הקברות:

אלברט כץ
אליה קונגושיון
רחל מרגל סימנס
יצחק כהן
עמליה גומפריסני
נהה עמנואל גולדמירט
ולטר קלווארי
שרה שפיררסחילבר
הרמיס מגולד
הרל כהן
אחרי פסקל
איגנץ טורט

מגישה אקראית הביאה לסגירת מעגל עטרה צחורדיין ושמואל עמנואל (בתמונה הקטנה: הרשימות של יוסי)

רים היו מרדצים, כי המתים תפסו יותר מקום. בדרך גם אמי עליה השלום נפטרה. הוציאו אותה הוציגה והניחו בצד המסילה".

לבסוף שחודרה הרכבת האבודה על ידי כוחות הצבא הארום, וכרוך מצא את עצמו בכפר קטן. "לא יכולתי אפילו להתחפר מרוב חולשה", הוא מספר. "כשהגענו לשם התברר שכל האוכלוסייה ברחו והמתים היו מלאים גשר. אנשים התגמלו על האוכל ומתו כמו ובר כיס. הגמל שלי הוא שפוטס לא יכולתי לווד".

כמשי ימים רבים נסס ברוך, עד שהועבר בדרך לא ררך לבית חולים במנוו כמאסטריכט. באותו הזמן בדיוק שכב אחיו שמואל בבית חולים של אותו מסדר בנימיטכן, גם בחולנר. "הייתי בטוח שאף אחד מהם שמה לא ישאר בחיים", הוא מספר. "פתאום הגיעו להולנר רשימות של אנשים שנמצאו חיים, וראיתי שכמה מהאחים שלי שררו. התכתבנו באמצעות כמרים שבער ממונגוליה".

לוחמי הגטאות, 2010

בדינבר התברר שהרשימות קלטו של יוסף וייס בני רמנית היה מוטעה, ושגברסה המקורית של הרשימות, שנכתבה בחולנרית ונמצאת בבית לוחמי הגטאות, ציין כי גופת האם הונחה בצד המסילה ולא נקברה, אבל הגילוי החדש הוביל לחיפוש מקיף. לפני מספר חודשים התברר שישנו בית קברות קטן בשם טירורג טן, לצד העיירה לונבורג הסמוכה להמבורג. מהצלבת נתונים ומסמכים שונים שחוקרו אליהם, למדו בני משפחת עמנואל שכבית הקברות הוה המיינו האיכרים המקומיים – לצד 2500 אסירים לא יהודים שנהרגו בהצצה של בעלות הברית – גם את גופותיהם של היהודים שנשרו מהרכבת.

"מצאו שתי רשימות עם שמות של 11 אנשים שנודקו ליד פסי הרכבת", מספר אלחנן, בנו של שמואל. "בדיוק במקום שיוסף וייס ציין ברשימה שלו. כך הבנו שאמא כן קבורה שם. והתחלנו לחפש את הקבר שלה, כדי להעביר אותה לקבורה בארץ יחד עם האחרים, וחשבנו אפילו לעשות בדיקת די-איי-איי לאזור שמצאנו רשימות של בדיקות פתולוגיות שנעשו לכל הגופות שם. הייתה לנו העברה די מנססת מן מות את סבתא, אבל התברר שמש ששה לצבא עם משות".

שמואל: "מישהו חקרו את הנשוא הוה מצא בתוק של משפט שעשו לגרמנים, שבו קצין צרפתי העיד שאם יתחוו פעם את הקברים, ימצאו גם גופות של מתים מודעות שיצאה מברגן בלזן". כלומר, גם כן ב1946 יש ערבת מפורשת של קצין צרפתי שאמר שה' עבירו אותם לשם".

מפאת כבוד המתים, ולאחר שהתייעצו עם רבנים, ויתרו בני המשפחה על הרציון להפגת את שרידיה של תה, ובמקום לחפור בעבר החלישו להציב בבית הקברות לוח זיכרון עם שמותיהם של 11 היהודים שכלל הנראה קבורים שם.

לוחמי בראג, 2011

שיחי פורג, מרשאות ירוקת, עצים ואווירה כמעט פס טורלית. מלבד צלם זמנו רוד צביצורו ביד ארם על החו מה הקטנה בכניסה, קשה לזהות משורירי בבית קברות. אין מצבות, וגם הצלבנים שעוקרו רבים מהמקבלי לאתר ההלחמה נעלמו עם השנים. "זאת גטירת מעגל", מכור ברוך, הולמקט בחבורה, ועברה צחורדיין מרגישת גם כשילדה ובשילב אחיו. "רק אחרי שסיימנו את האמסע הזה הבנתי שכל סבתא את הרשימת האלה", היא אומרת. "ראיתי על שמואל איזו חשיבות של לרבר הוה, גם אחרי 66 שנה. למצוא את הקבר של אמא שלו".

כשעת הצהריים של יום חמישי הקרוב יעמדו בני משפחת עמנואל בבית הקברות שבידרגטן כדי להציב את לוח הזיכרון מעל עוד חלקת יזכרון שכבר כמעט נשחקה. הם יעמדו שם כשילוב אטא-ככתא תה, כשכיל עשית היהודים הנספים שנקברו במקום, וכשכיל יוסף וייס, שקם מאפר ומעפר, אבל לא זכה לרגע הוה.

אלחנן עמנואל, "מצאו שתי רשימות עם שמות של 11 אנשים שנודקו ליד פסי הרכבת, בדיוק במקום שיוסף וייס ציין ברשימה שלו. כך הבנו שאמא קבורה שם, והתחלנו לחפש את הקבר שלה"

עטרה צחורדיין: "רק אחרי ששיימנו את המסע הזה הבנתי למה סבתא כתב את הרשימות האלה. ראיתי על שמואל איזו חשיבות יש לדבר הזה, גם אחרי 66 שנה, למצוא את הקבר של אמא שלי"